

Keynes i Espanya

80 (80/Vol. 4/gener-febrer 84)

Encara que no fos pel centenari del naixement de John Maynard Keynes (1883-1946), la intensa discussió actual sobre la validesa de les seves teories econòmiques continuaria existint estimulada per la continuïtat dels problemes econòmics de les nacions industrialitzades. En aquest context, és interessant que Keynes va visitar Espanya el

1930 i va oferir algunes solucions als infortunis econòmics soferts llavors durant la «Gran Depressió» i en un clima de crisi econòmica, i de fermentació política que preveia l'ambient per la instauració de la Segona República el 1931.

El juny del 1930 Keynes, catedràtic d'economia a la Universitat de Cambridge, va ser convidat a Madrid pel

comitè Hispano-anglès. Encara que, com el diari *El Sol* va ressaltar, la «Teoria General del Diner» de l'anglès anunciada des de feia temps encara no havia aparegut (va ser publicada el 1935), les idees de Keynes eran ja ben conegudes en els cercles polítics i econòmics espanyols. La clau d'una llarga entrevista amb el visitant (publicada en l'esmentat diari el

JK

Fig. 1
John Maynard Keynes
(1883-1946)

dies 10 i 12 de juny) era la necessitat de realisme econòmic: la depressió industrial era seriosa, molt més del que havia admès l'administració Hoover als Estats Units. En presentar l'anàlisi del problema, va enunciar punts perfectament familiars ara per a tots nosaltres: les polítiques monetàries dels governs impedièren la reconversió econòmica, la qual podia aconseguir-se fent el crèdit menys costós i usant les reserves en or per estimular l'economia. Una major inversió en altres paraules, bé dels consumidors, la indústria o el govern, era la sortida del pantà. Referent a l'últim punt, Keynes opinava que el Banc d'Espanya «s'hi ha mostrat massa refractari» afegint que «després de tot, no es mantenen les reserves en or com les obres d'art en un museu, sinó per fer-ne ús en profit de la nació quan sorgeixen ocasions importants».

Quan li varen demanar la seva opinió sobre si en varen demanar la seva opinió sobre si en intentar estabilitzar la pesseta, el govern hauria de reclamar el seu retorn a la paritat (com un sector influent de la comunitat financera espanyola propugnava), Keynes va afirmar que ell creia «tot el contrari. És més, crec que la pesseta no ha de tornar a la par. Podria comportar grans aldarulls a la vida econòmica d'Espanya i grans pèrdues». Aquells governs que, en lloc de permetre que les seves monedes s'estabilitzin en valors reals, van buscar congelar-les en nivells arbitràriament alts, i ho van fer per raons nacionalistes i mal entès sentit de l'honor nacional, va concloure l'economista, citant com exemple la reticent desgana de la *lira* per a comportar-se d'acord amb la «voluntat dictatorial» de Mussolini.

A la residència d'estudiants el 10 de juny, Keynes va parlar en un to més filosòfic. Aquí la nota principal era l'optimisme de liberalisme britànic. Gràcies a l'evolució de la ciència i el fenomen de l'interès compost, el futur prometia un alt nivell de vida i una vida de confort per a tots, una continuació de la transformació de l'economia del món iniciada en el segle XVI. El progrés, com el diner, augmenta en l'interès compost. Ell suposava que l'or espanyol, capturat de l'armada per Drake el 1588, era l'antecedent directe de l'actual benestar anglès! Va concloure elogiant els valors espanyols: la civilització i tradicions de la nació havien resistit la obsessiva dedicació a la «plètoro econòmica». Des del meu punt de vista, aquí hi ha una infortunada convergència entre la imatge romàntica d'Espanya de Keynes i alguna obtusa opinió espanyola oposant-se a la necessitat de modernització tecnològica i científica o bé justificant la seva absència.

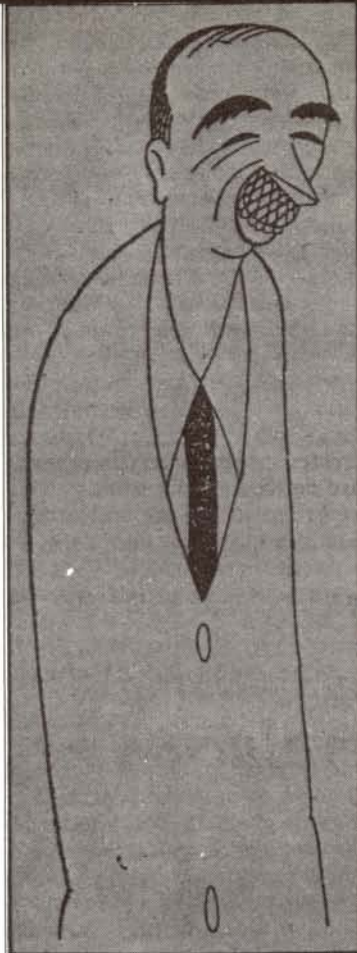

fig. 3

Caricatura de Bagaría, apareguda al diari *El Sol*, durant l'estada de Keynes a Espanya.

gener-febrer 84/Vol. 4/81) 81

fig. 2

Keynes en la seva joventut

L'argument deuria haver estat rebut per molts dels lectors de *El Sol* en el ple sentit de la seva ironia.

En canvi, *El Sol* semblava totalment encantat amb la visita de Keynes, tenint en compte que l'economista sostenia les opinions liberals del diari i s'oposava a la dels monetaristes conservadors en el govern i en el món dels negocis. *El Debate*, el diari catòlic conservador que fins a cert punt representava ambdues tendències, va denunciar Keynes com un «polític» i assagista que «no és professor ni porta camí de ser-ho», conclouent que no hi havia cap necessitat de portar economistes estrangers a Espanya.

Thomas F. Glick

Keynes